

SOUSEDÉ

Historie z předminulého století Napsal Alois Jirásek

I.
Kdykoliv nějaký povoz zajížděl ku klášteřu Polickému (a nebývalo to tuze často), věděli ve městě hned, kdo to. Uhodli po voze, po koních i po kočáru. Seděl-li na kozlíku Hanes, starý Němec, řídě dvě vysokých, těžkých vranců, to někdo z velebných pánu Broumovského kláštera přijel návštěvou. Když úhlednější pár lehkých vranců spravoval Božanovského šolec syn, jenž proto ve klášteře sloužil, aby vojné se vyhnul, tu přijížděl sám převor Broumovský.

Obecně však pohnutí nastalo, když na kozlíku cestovního kočáru za čas jednou zahlédli mladého myslivce v premanovém klobouku a vedle něho starého Martina, Polického perníkáře Chudobila bratrance, jenž do čtyř krásných, vykrmených hnědáků bílým poživňoval, až se mu cop na límečkem pláští pod třetím kloboukem notně rozouplal. To přijížděl sám "milostpán" — opat, či prelát, jak mu obecněji říkano.

Dnes však, bylo záhy z jara v. 40. prvním pohledem poznali: ani žádný velebný pán, ani Broumovský převor, ani opat! Koně, kočář, všecko cizí. A kočár! Ze všech stran uzavřen, jako zabedněn. Kdo v něm sedí, tomu se za jízdy nedělá volně. A přece nehoukal ani studený vítr, aniž přeloh. Naopak, byl právě krásný, slunečný den, veliká tu a milá vzácnost toho času, kdy jaro bylo více v kalendáři, zvláště v této pohorské, odlehle krajině, kde zima tak zvolna povoluje.

Proč jiného se tedy tak ubednili, než aby nebylo do kočáru vidět, aby nikdo se nedověděl, kdo v něm jede!

Komu na tom však záleželo, a těch bylo dost a dost v tichém městečku, kde je nouze o noviny, ten se aspoň něčeho dověděl, byl-li ve styku s klášterskou čeledí. A tak, sotva že ti, co přijeli, v klášteře se rozhlédli, již lekdos ve městě věděl, že jsou tři a všichni duchovní řádu sv. Benedikta jako Poličtí, že však z Broumova nejsou, ani od sv. Markety, vůbec, že jich tu nikdo nikdy neviděl, a že dva z nich jsou letní, třetí pak ještě mladý. Snad že Slezsaka, z kláštera Valstatského přijel a cestují dále do mateřského kláštera, ku sv. Markétě v Březnově.

Im, tof by ovšem nebylo nic zvláštního a neobyčejného. Ale nať tedy se tak zadělávali, máč tak ukrývali?

Druhého dne ráno, než na mě zazvonili, stála již Markyta Březinová u sakristie a kynula bližšímu se kostelníkovi. Přišel ochotně a pozdravil uctivě vzácnou sousedku. Nač se ptala, sdělil pověděl, že velební páni, kteří věera přijeli, již zase dnes záhy z rána odjeli, ale ne všichni, toliko oba starší. Ten třetí, mladý, tu zůstal. Více kostelník nevěděl.

A bude mít má svatou? Ptala se sousedka okrouhlých, pěkných červených tváří.

"Nevím, ale sotva, nebylo mně nic ohlášeno."

A věru, nový velebník do kostela nepřišel.

Nepřišel toho dne, ani druhého, ani třetího. Meškal už několik dnů ve klášteře Polickém, a ještě ho nikdo, kromě kněží, jak se patří neviděl. Sotva že někdo z čeledí, a to ještě jen tak jako letmo. Teď se uzel teprve začínal. Každý četl, že tu něco zvláštního, neobyčejného. Mladý mnich oše nesloužil, kázání neměl, aniž svátostmi přisluhuval, a před lidmi se tajil!

Vypravovali, že plně v zahradě se prochází, až ne sám. Byl se s ním pater Filip, nebo pater Bonaventura, praecus bratrstva bolestné Matky Boží. Ti, co neznámého mnicha přece a třeba jen po něku zahlédli, tvrdili, že to neschůbný krásný mladý muž, přibledlý, zasmušilý tvář. Neobyčejný jeho příjezd do kláštera budil hned zvědavost všech; teď teprve všechny zajímal, zvláště

pak děvčata. O jiném se za nějaký čas nemluvili, po jiném nepátrali, než po mladém, hezkém pateru, o němž jak přirozeno, počaly se pojednou šířit divné povídky. Ale všecko to stálo na vrátkém základě. Ať se o pateru Aemilianu povídalo eokoliv, nic nebylo podstatného a spolehlivého. Kdež by ty určitě podrobnosti byli vzali, když ani Markyta Březinová ničeho nemohla se dopátrati. A to byla vážená starší bratrstva bolestné Matky Boží, sousedka, na niž v klášteře něco dala! Bylo právě začátkem měsíce, kdy bratrstvo odbyvalo svou měsíční schůzi. Praeses, P. Bonaventura, napsal na tabuli zřetelnou literou "sv. Isidor", a to bylo všem členům ohlášením, že pro tento měsíc jejich patronem jest sv. Isidor, kterého mají po tu dobu etiti a ve zvláštních etnostech jeho se evičiti. P. praeses vykládal pak, jako vždy, dojemně a vroucně o bolestné panny Marie a umučení Páně — ale Markyta Březinová neposlouchala tentokrát tak zbožně a pozorně jako jindy. Nemohou se konce dočkat, leccos i přestechla, když na konce P. Bonaventura dával naučení o velkonočních pobožnostech a obřadech, které již pomaloučku nastávaly. Konečně přece vlastní pobožnost ukončila, a tu se již Březinová naskytla příležitostí, že přitocivši se k P. Bonaventurovi, zavedla řeč na nožného velebníka, jenž zajisté také k jejich bratrstvu přistoupí, a dále pak, že ho ani vidati není a že z toho až divně povily městečkem kolují.

Praeses klidně naslouchal, několikrát pokývl hlavou, až pak jemně se usmál a pravil: "Nedivím se, etná sestro, že divně ty řeči povstaly. Lid miluje báčorky a pravdu mu nevoní, protože jest jednoducha, bez pentli a šperku. Já vám to povím upřímně: Pater Aemilian je poměku churav, a musí se šetřiti. To je to —"

Co bylo říci? Nic. Březinová neodmlouvala, protože nemohla, ale přese všecko řekla, již k němu praesovi ehovala, nevěřila. Byla sklamána a s ní nejedna "sestra", která donfala, že Březinová něco kloudného a spolehlivého cvyží.

Téhož nedělního odpoledne, kdy schůze bratrstva se odhývala, rozhodl se mladý Martin Jelipivo, že záhadě té přijde na kloub.

Martin Jelipivo byl jediný dvacetiletý syn zámožného souseda Meliehara Jelipiva, jonák sice dosti slušně urostlý, bílé pleti, ale ve tváři něco pihovatý, v pěkném soukemém kabátě s lesklými knoflíky. Snehobílě kudrličky o rukávu a na prsou byly jako okruží a ztuba naskrobeny — ty a velkou mašli u copánku Martin měl rád i střevese s červenými podpatky a s ohromnými stříbrnými přeskami, jež zajisté dědek jeho nosíval. To všecko by snad děvčata ještě pochválila, ale to nechtěla, že měl vlny tuze tma-vozluté a řasy skoro jako šafrán, a smála se, že ve dvaceti letech pořád ještě jako hošík místo "král" "trál" říkal. Celkem všichni také v tom se shodovali, že nemá nazbyt toho, co v apatyce koupiti nemůže.

Dnes měl nemalé mrzení, že Lenorka, dcera sousedky Peškové, jak jí také "Beranka" říkali, si ani nepovšimla, že má nový, pěkně zelený kabát s lesklými knoflíky; a to všecko pro něj, pro toho pana patera! Zas o něm s hoškami před domem stále mluvila, a když si konečně Martinka povšimla, an sebevědomě, majje prsa vypjatá, si vykrácoval, uštěpačně se ho tázala, aby jim něco o pateru Aemilianovi pověděl. Ta sotka to tak udělala, že její drakky daly se do hlasitého smiehu.

Martinek utražen pohnul hlavou, našpulil ústa a pak tak uřel, jako by vše věděl, jí odhl: "Na večer ti, Lenoro, všecko povím. Do té doby to budu vědět."

dne; odpoledne pak, když bylo shromáždění bratrstva, začal si tajně ku klášterskému zahradníkově, vlastně k jeho mladému pomocníkovi, s nímž začal vyjednávat.

Zahradník konečně povolil jeho dvacetníku a zavedl jej tajně do zahrady, do altánku, a tam ho mimo nadání zavřel. Před tím, cestou, mu ještě připomenul, že musí chvíli čekat, ať se nehybe. Altánek byl malý, prkenný domek, v létě sice příjemný, nyní však studený a tmavý. Nad to březový stolec i lavička podél stěn byly plny prachu a květináčů, tak že Martin nemohl se ani posaditi. Postavil se k malému okénku, jehož zaprášeným, zaslým sklem padal jen zřevit na stěny všelikými rytinami a malovanými obrázky polepené. Viděl pod okénkem suché proutě malinové, za ním pak křivily se dvě stezky, teď uvadlým listím hojně pokryté. Podél stezek přistřižené křoviny, táhnoucí se jako dvě šustlé zdi, nad něž tu a tam vynikaly do kostky ostřihané houštiny vyšší, nebo koruny stromků v pyramidy přeměněné. Nic se tu ještě nezelevalo.

Martin stál a šelhal na toho podivného, záhadného velebníka. Již trpělivého mladíka nohy brněly, a počal přestlapovati, v tom přiběhl šelma zahradník oznámit, že pater Aemilian dnes nepřijde na procházku.

"Tak mne aspoň pusť!" volal Martin, vzpomínovav se ze svého sklamání. Ale než pomocník vytáhl klíč, který jaksi dlouho hledal, ozvaly se kroky. Zahradník patrně se ulekl, neboť ohledněv se, zmizel za křovin, nezbaje Martina, jemuž se pod kůži smál. Mladý Jelipivo, všecek už zkrchlý, křčil se k okénku, ven hledě a naslouchaje. Docházeli sem dva muži živě vespek hovoríce. Po- znal je: byl to převor, pater Filip Ebreuschild, Němec, a praeses bratrstva, pater Bonaventura Pi- tr, muž nejlepšího věku, větš než prostřední postavy, Čech. Martinek se zlobil a lekal. Tak dlouho, dobrou hodinu tu již cizí a hada osádlil ho! Teď ještě aby ho tak přísný převor nějak zpozoroval! Té ostudy, že ho chytily ve klášterské zahradě! Martin také na Lenorku vzpomínal, jak tu by se mu vysmála!

"Jak živo to nebylo!" ozval se venku hluboký převorův hlas. "Nebylo, pravda, ale tak to bude lépe. Kdo tomu z lidu dosud rozuměl? Takhle, když to bude všecko po česku, jinak budou naslouchati, a věří, že pobožněji," jasným hlasem P. Bonaventura mluvil.

"Ale posvátná kongregace ritu," upadl mu převor do řeči, — "narizuje, aby všechno bylo zpíváno po latinsky!"

"Ano, u otláře!"

Dále nebylo slyšeti. Kněží zacházeli; hlasy jejich zanikly. — Martin vzdechnuv, směleji vyhlédl ven. Kněží zašli, ale ten nešťastný zahradník přece nikde! Chvilu za chvíli ubíhala, v altánku se již hezky stmívalo. Hrdim začalo napadati divné myšleni. Připomínal si, co lidé vypravují o divných zjevích soumraku a tohoto místa osamělého. Slunce již zapadlo, stínové uložili se do křovin i na stezky. Teď kroky se ozvaly. Martin nabnul se do okénka. Ah, to není zahradník, to se vrací ze druhého konce převor s praeserem. Rozmlouvali velmi živě, ba více než živě, neboť převor hovořil už rychle a německy, a to bylo všem, kdož ho znal, ohlášením, že je velice podrážděn. V tom stavu vždycky německé brzo šáněl i na šeláku, třeba jim nerozuměla. Patrně se s P. Bonaventurou přel. Ne- bylo to poprvé a také zajisté ne naposled. Všecky ty bouřky mezi nimi pocházely z jednoho mraku, všecky ty potyčky bývaly podobného rázu jako tato nynější.

"Vy byste nejdříve všecko počestil!" hučel převor. "Snad aby i ten Pán Bůh byl jenom Čechem!"

"Ó to by byl tuze dobrý Bůh," odtěl P. Bonaventura ufně rozvárněný; a na jemných rtech jeho zjevil se úsměv.

"Ale jak povídám — jak živo nikde nebyvalo, a nebude to tak

důstojno. Česká řeč —"

"Je řeč sv. Václava! — Či kdyby to německy bylo, znělo by to důstojněji!" dodal praeses ostřeji.

Převor sebou škubl, a ehtěl odvěti: v tom, ani ku brance přicházeli, přiběhl proti nim frater Ondřej, oznamuje, že pater Aemilian není ve své cele, že asi teď zrovna odešel.

"A kam?" tázal se kvapně převor.

"Nevím, snad je tu v zahradě." Zpráva ta ukončila spor obou kněží, a vzbudila v nich jednu myšlénku: najíti pateru Aemiliana.

Hned se rozešli zahradou. Frater krácel za převorem. Za chvíli ku té přiběhl pomocník zahradníkův všecek udýchaný a vrazil klíč, který tentokrát hned našel, do zámku, otevřel a volal na strnulého Martínka:

"Ale teď utíkej! Je tu!" A vytáhnuv ho za ruku, dvéře kvapně zavřel a již zmizel. Mladý Jelipivo stál na okamžik rozhlížeje se pln udivení. Do soumraku večerního černě trčely ostřihané křoviny, jejich pyramidy a kostky. Kolem divně, smutně ticho — ale teď slyš — tam z konce ozvaly se hlasy, a teď — to rychlé kroky — Martinek trhl sebou jako zajíc a dal se na útěk, nerozváživ ani kam utíká. Myslí, že dojde branky, než ocitl se v jiné uličce zahradní, pak opět zahnul, a zase byl v nějaké; snad v té, snad v jiné, to už strachy nerozeznal. A v tom:

"Tu je! tu je!" stranou se ozvalo. Utíkal dále — než ne tuze daleko. Postavil se mu v cestu mohutná, břichatá postava v černém talaru, jež spatřivši ho, rozpřáhla ruce, aby ho zadržela. On však libitě sehnuv se proklouzl a dále utíkal, jako by mu hlava hořela. Černá postava se za ním nedala, jen mohutný její hlas ho stíhal jako hromu rachocení. — Jak branku našel, Martinek nevěděl. Také to ne, jak na ulici se dostal. Jen to mu na mysl tánilo, že tam někde, jak ta postava se mu zjevila, klopytl přes kolečko nebo nějakou bednu, — Teď vzpomínovav se pozoroval, že se zamazal, až do jaké míry, z toho nebude žádná chvála. V tom jak domu zacházal, zastavil ho zvučný hlas Lenorčin.

"No jak, Martínku, vši-li pak všechno?" ptala se uštěpačně dívka před domem stojící.

"Vím všechno —" vyhrkl ze sebe udýchaný ještě Martin. "Já ho viděl."

"Ty?! Kde?"

"Teď, v zahradě. Strašný člověk. Veliký, břichatý a Němec. — Nadával jako převor a honil mne —"

Jasný, zvučný Lenorčin smích přerušil jeho nesouvislé vypravování. To měl odměnu!

Zatím co otcové Bonaventura a Filip a fraterem Ondřejem v zahradě pilně hledali, stál v odlehlém jejím koutku vysoký, mladý kněz. Večerní vítr zachvíval jeho černými vlny nížni nekrytými. Bledě zasmušilá tvář mladého mnicha byla obrácena v tu stranu, kde za volným svahem ku klášterem černaly se lesy. Táhl se tmaovým pruhem na boku a temem stěn, jejichž vysoké, ohromné skály zastřelo temno houboukým závojem.

"Bratře Aemiliane!" zavznělo blíž ještě vlnivěji a na cestě- lo vystoupil pater Bonaventura. Mladý mnich se zasmušil a sehnuliv obočí, se obrátil. Pater praeses stál proti němu. Zrak jeho jako by čaroval. Jakmile mladý druh se mu do tváře podíval, vyjasňoval své líc.

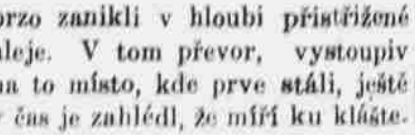
"Je tu chladno. Snad abych vám plášť přinesl," ušnil praeses.

"Ne, ne, je tu pěkně."

"Jak myslíte. Také mně se tu líbí. Chtěli-li, pohovoříme si tu."

"Mnich neodpovídal. Bonaventura však vydržel.

Frank Svoboda
Umělecký sávod
POMNIKOVÝ
Největší sklad pomníků ve Spojených Státech
1215-25 So. 13th Str.
OMAHA, NEBR.
Phones: Office: Douglas 1872. Residence: Douglas 5216.

brzo zanikli v hloubi přistřižené aleje. V tom převor, vystoupiv na to místo, kde prve stáli, ještě v čas je zahlédl, že mříí ku klášte- ru.

"To mne opat hůře nemohl vytréstati, nežli těmito dvěma!" pomyslíl si převor. "Ten je blázen a ten druhý ještě větší, buřič, furibundus Čechus!" (Pokračování.)

* Ojstá semena jsou nejla- nější a nejlepší. Naše na rok 1914 Semenařská Kniha, která udává nejnižší ceny na nejlepší jakosti semena pro farmy a zahrádky, jest zdarma. Pište si o ní ještě dnes na: Galloway Bros. — Bowman Co., Box 7, Waterloo, Iowa. Adv. 16-6

Kdykoliv jete ve městě, zajděte navštívit **ADAMA SLOUPA** elegantní hostinec v č. 324 - 13. a Harney ul., Omaha

SEVERO-NĚMECKÝ LLOYD
BALTIMORE - BREMEN
Velké, moderní, dvoukroubové jednokajutové parníky. Lahodná jídla. Pohodlí bez přepychu. Všechny kajuty uprostřed lodí. Besdrátová telegrafie. Naprostá bezpečnost. Podmořské signály.
Přiměřené ceny:
Druhá kajuta.....\$57.00
Třetí kajuta.....\$35.00
Pouze na "Rhein", "Main" a "Neckar".
Mezipalubí.....\$33.00
Když jedete navštívit starý domov v Čechách, jeďte přes Baltimore. Když posíláte pro své příbuzné neb přátele, by přijeli do Ameriky z Čech, kupte jim vyplacené listky přes Baltimore. O úplné podrobnosti požádejte: **H. CLAUSENIUS & CO.,** General Agents, BALTIMORE, General Western Agents, CHICAGO, aneb jejich zástupce v celých Spojených Státech.

Nejlepším místem k nakupování stavebního dříví, jest **česká dřevařská ohrada.**
Chicago Lumber Co.,
na 14. a Harney ul., Omaha, Neb. 491f
Čestí prodavači Vás vždy ochotně a vzorně obslouží.

Lee-Glass-Andreesen Hardware Co.
PRODAVÁ VE VELKÉM
tlačené, vyráběné a lakované plechové nářadí. — Cínovaný plech, lesaný plech a kovové zboží. — Ostnatý drát hřebíky, nožičské zboží, bicykly, stří- ně zbraně, náboje a sportovní zboží všeho druhu.
9th and Harney Streets. OMAHA, NEBRASKA.

Přestěhoval se
Dr. J. W. NOVÁK
český zubní lékař
Přestěhoval se do **Karbach Blk.**
15. a Douglas ulice
čís. pokoje 206
Rohová místnost na druhé podlaže nad Ryan Jewelry Co.
Tel. v úřadovně: Douglas 5077.
Tel. residence, 918 Will- am ul., Douglas 6019.